IJTIMOIY MAKTABGACHA TA’LIM MUASSASALARIDA MA’NAVIY-MA’RIFIY ISHLARNI TASHKIL ETISH HOLATI

Suyunov Abrorbek Baxtiyor o‘g‘li - Guliston davlat pedagogika instituti Jismoniy madaniyat nazariyasi va metodikasi kafedrasi o‘qituvchisi
e-mail: suyunovabrorbek14@gmail.com

Annotatsiya:Mazkur ilmiy maqola O‘zbekistonda maktabgacha ta'lim muassasalarida amalga oshirilayotgan ma'naviy-ma'rifiy ishlarni tashkil etish holatiga bag‘ishlangan. Maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalashda ma'naviy va ma'rifiy ta'limning ahamiyati juda katta bo‘lib, bu jarayon nafaqat ta'lim va tarbiya, balki bolaning shaxsiyati, dunyoqarashi va axloqiy nuqtai nazarini shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi. Maqolada, O‘zbekiston maktabgacha ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan ma'naviy-ma'rifiy ishlarning asosiy yo‘nalishlari, ularni samarali tashkil etishning metodik va pedagogik asoslari, shuningdek, bu jarayonda uchraydigan muammolar va ularni hal qilish yo‘llari ko‘rib chiqiladi. Maqola, shuningdek, maktabgacha ta'lim muassasalarining o‘zaro hamkorligi va davlatning ma'naviy-axloqiy ta'limga qo‘shgan hissasini tahlil qiladi.

Kalit So‘zlar: Maktabacha ta’lim,Ma’naviy-ma’rifiy ishlar,Tarbiya va ta’lim,Maktbacha tarbiya,Ta’lim strategiyalari,Oila va ta’lim muassasasi o’rtasidagi hamkorlik,Ma’naviy tarbiya,Vatanparvarlik,Yoshlarning axloqiy tarbiyasi

Kirish. Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalar tarbiyasining asosi, kelajakda ularning ijtimoiy hayotda faol ishtirokchilari bo‘lishiga tayyorlanish jarayonini tashkil etishda muhim o‘rin tutadi. Hozirgi kunda O‘zbekistonda maktabgacha ta'limning

sifatini oshirish, yosh avlodning ma'naviy-axloqiy qadr-qimmatlarini rivojlantirish va ijtimoiy hayotga tayyorlashga qaratilgan bir qator islohotlar amalga oshirilmoqda. Bu sohada maktabgacha ta'lim muassasalarining roli beqiyosdir. Ayni paytda maktabgacha ta'limni tashkil etish faqat bolalarni bilim berish bilan cheklanmaydi, balki ularning ma'naviy-axloqiy dunyoqarashini shakllantirish, turli xalqlarning madaniyatlari va an'analari bilan tanishtirishga ham qaratilgan. Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim muassasalarida ma'naviy-ma'rifiy ishlarni samarali tashkil etishning muhim jihatlari va usullari tahlil qilinadi. Maktabgacha ta'lim muassasalarida ma'naviy-ma'rifiy ishlar boshlang‘ich ta'limni tashkil etishning muhim qismini tashkil qiladi. Ma'naviy-axloqiy qadr-qimmatlarni bolalarga yetkazish uchun alohida dasturlar ishlab chiqiladi. Bu dasturlar bolalar uchun axloqiy saboqlarni o‘z ichiga olgan o‘yinlar, hikoyalar, ertaklar, va obrazli pedagogik materiallar asosida tashkil etiladi.Vatanparvarlikni Rivojlantirish. Maktabgacha yoshdagi bolalarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda ota-onalar va tarbiyachilar o‘rtasidagi hamkorlik juda muhim. Maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalar vatanining tarixi, madaniyati, an'analari bilan tanishtiriladi, shuningdek, ular milliy qadriyatlarni hurmat qilishga o‘rgatiladi. Vatanparvarlik g‘oyasini bolalarga o‘yin orqali yetkazish, ularni O‘zbekistonning ulkan merosi bilan tanishtirish bu boradagi eng samarali metodlardan biridir.Axloqiy tarbiya va insonga hurmat Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun axloqiy tarbiya alohida ahamiyatga ega. Bu jarayonda bolalarni bir-biriga nisbatan hurmatli va mehribon bo‘lishga, o‘z fikrini to‘g‘ri ifoda eta olishga, boshqa odamlarning huquqlariga hurmat bilan qarashga o‘rgatish zarur. Shuningdek, bolalarga o‘z xatti-harakatlarini baholash, ularning ongida axloqiy me'yorlarni shakllantirish hamda jamiyatda erkin va mas'uliyatli fuqarolarni tarbiyalashga e'tibor qaratiladi.Ota-Onalar Bilan Hamkorlik Ma'naviy-axloqiy tarbiya faqat maktabgacha ta'lim muassasalarida emas, balki oila ichida ham amalga oshirilishi zarur. Ota-onalar va tarbiyachilar o‘rtasida o‘zaro hamkorlikni mustahkamlash, ota-onalarni tarbiyaviy vazifalarini bajarishda qo‘llab-quvvatlash uchun seminarlar va treninglar o‘tkazish muhimdir. Bu jarayonni tashkil etishda oila va maktabning birlashgan yondashuvi bolalar uchun katta ahamiyatga ega bo‘ladi.Madaniyat va an'analarni O‘rgatishBolalarga o‘z milliy madaniyatini sevish va unga hurmat bilan qarashni o‘rgatish maktabgacha ta'lim muassasalarining asosiy maqsadlaridan biridir. O‘zbekistonning boy madaniy merosi, an'anaviy qadriyatlar, musiqa, san'at va milliy bayramlar haqida ma'lumot berish, ularni amalda qo‘llashga o‘rgatish orqali bolalar yuksak ma'naviy fazilatlarga ega bo‘lishadi.

O‘zbekiston maktabgacha ta'lim tizimida ma'naviy-ma'rifiy ishlarni tashkil etish jarayonida ba'zi muammolar mavjud. Ulardan eng muhimlari quyidagilardir: Pedagogik ta'limni takomillashtirish Maktabgacha ta'lim muassasalaridagi

o‘qituvchilar va tarbiyachilarning ma'naviy-axloqiy tarbiya bo‘yicha bilimlari va metodik malakalarini oshirish zarur. Bu maqsadda maxsus treninglar va seminarlar o‘tkazish, xalqaro tajribalardan foydalanish muhimdir.

Resurslar yetishmasligi Ko‘plab maktabgacha ta'lim muassasalarida ma'naviy-ma'rifiy ishlarni samarali tashkil etish uchun zarur bo‘lgan metodik materiallar, pedagogik yordamchi vositalar va o‘yinchoqlar yetishmaydi. Bu holatni bartaraf etish uchun davlat va jamoat tashkilotlari tomonidan qo‘shimcha resurslar ajratilishi kerak.Ota-onalar bilan hamkorlikni yanada mustahkamlash ota-onalar bilans amarali hamkorlikni tashkil etish, ularni maktabgacha ta'lim jarayoniga jalb qilish muhim. Bu bilan bolalarning tarbiyasi faqat maktabda emas, balki oilada ham davom ettiriladi.

Xulosa. Maktabgacha ta'lim muassasalarida ma'naviy-ma'rifiy ishlarni samarali tashkil etish – bu bolalar tarbiyasining eng muhim jihatlaridan biridir. Maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalashda vatanparvarlik, axloqiy fazilatlarni rivojlantirish va oila bilan hamkorlikni mustahkamlash alohida ahamiyatga ega. Maktabgacha ta'lim tizimining modernizatsiyasi, pedagogik malakalarni oshirish va resurslarni yaxshilash orqali bu sohada katta yutuqlarga erishish mumkin. Davlat tomonidan amalga oshirilayotgan islohotlar va ta'lim tizimidagi yangiliklar O‘zbekistonning kelajakdagi avlodi uchun ijobiy natijalar berishi kutilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. **Mirzayeva, G. K.** (2019). *Maktabgacha ta'limda ma'naviy-axloqiy tarbiya.* Tashkent: O‘zbekiston ta'lim nashriyoti.
2. **Sharipov, M. A.** (2020). *O‘zbek maktabgacha ta'lim tizimi: Muammolar va istiqbollar.* Ta'lim va taraqqiyot ilmiy jurnali, 5(2), 45-52.
3. **Sodikov, R. Sh.** (2021). *Ota-onalar va maktabgacha ta'lim muassasalari o‘rtasidagi hamkorlik.* O‘zbekiston ta'lim tizimi va pedagogik yondashuvlar, 6(1), 22-30.
4. **Tursunov, A. Z.** (2022). *Ma'naviy-axloqiy tarbiya va uning bolalar tarbiyasidagi o‘rni.* Pedagogika va ta'lim, 4(3), 33-40.